

Zeldzame vogels in Nederland in 2011

De eerste Langstaartklauwier in Nederland trok veel belangstelling, 31 oktober 2011 Den Helder. *The first Long-tailed Shrike for The Netherlands, observed near Den Helder, attracted many birdwatchers* (foto Jaap Denee).

Recent verscheen het 32^e jaarlijkse verslag over zeldzame vogels in Nederland. Omdat de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) valt onder de gedeelde verantwoordelijkheid van de Dutch Birding Association (DBA) en de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU), wordt naast het uitgebreide Engelstalige verslag zoals dat wordt gepubliceerd in Dutch Birding ook een Nederlandstalige samenvatting gepubliceerd in Limosa. In dit derde overzicht in deze reeks wordt extra aandacht geschonken aan het voorkomen van Stepekiekendief en Bruine Boszanger in Nederland, die beide in 2011 prominent aanwezig waren.

Dick Groenendijk, Arjan Ovaa, Rik Winters & CDNA

De CDNA heeft als doel het verzamelen, beoordelen en archiveren van gevallen van zeldzame vogels (soorten en ondersoorten) in Nederland en doet daar jaarlijks verslag van. Het jaarverslag over zeldzame vogels in Nederland wordt jaarlijks in *Dutch Birding* gepubliceerd (tot en met 1996 ook in *Limosa*) en laat zien welke gevallen door de CDNA zijn beoordeeld en al dan niet aanvaard. Samenvattingen van dit jaarverslag worden sinds 2009 ook gepubliceerd in *Limosa*. Het meest recente jaarverslag (Ovaa *et al.* 2012) behandelt vooral gevallen uit het jaar 2011, maar ook oudere gevallen waarover de CDNA recent een uitspraak heeft gedaan.

In het verslag worden voor elk geval datum, locatie, gemeente, provincie, aantal vogels en details over leeftijd en geslacht gepubliceerd. Ook het type geval (vangst of veldwaarneming) en de bewijsvoering (foto's, video-opnames en geluidsopnames) worden per geval vermeld. Van gepubliceerde informatie in landelijke tijdschriften worden verwijzingen opgenomen. Bij vondsten van dode zeldzame vogels wordt ook de plaats vermeld waar de opgezette vogel

Tabel 1: Getalsmatig overzicht van alle aanvaarde individuen in 2011 met overzicht van aantallen aanvaarde individuen in eerdere perioden. De gegeven cijfers kunnen nog veranderen door gevallen uit 2011 of eerdere jaren die nog in roulatie zijn. *List of accepted individuals in 2011, with numbers accepted for earlier periods. The numbers may change because records from 2011 or earlier are still under review.*

soort - species		2011	1980-2010	1800-1979
Ross' Gans	<i>Anser rossii</i>	0	12 ^a	0
Ross' Gans x Brandgans	<i>Anser rossii x Branta leucopsis</i>	0	1	0
Groenlandse Kolgans	<i>Anser albifrons flavirostris</i>	1	67	14
Hutchins' Canadese Gans	<i>Branta hutchinsii hutchinsii</i>	1	7	0
Ringsnaveleend	<i>Aythya collaris</i>	0	29 ^a	5
Witkopeend	<i>Oxyura leucocephala</i>	1	12	5
Koningseider	<i>Somateria spectabilis</i>	1	12	1
Buffelkopeend	<i>Bucephala albeola</i>	0	2 ^a	0
Kokardezaagbek	<i>Lophodytes cucullatus</i>	0	2	0
Bronskopeend	<i>Anas falcata</i>	1	10	0
Amerikaanse Smient	<i>Anas americana</i>	1	56	5
Blauwvleugeltaling	<i>Anas discors</i>	1	30	6
Siberische Taling	<i>Anas formosa</i>	0	2	8
Amerikaanse Wintertaling	<i>Anas carolinensis</i>	2 ^a	47 ^a	6
Stormvogeltje	<i>Hydrobates pelagicus</i>	^b	128 ^c	^b
Grote Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo carbo</i>	^b	41	7
Ralreiger	<i>Ardeola ralloides</i>	3	54	25 ^d
Vale Gier	<i>Gyps fulvus</i>	19	181	9
Slangenarend	<i>Circaetus gallicus</i>	15	52	3
Steppekiekendief	<i>Circus macrourus</i>	29	46	5
Dwergarend	<i>Aquila pennata</i>	1	17	0
Eleonora's Valk	<i>Falco eleonora</i>	1	0	0
Giervalk	<i>Falco rusticolus</i>	1	4	4
Klein Waterhoen	<i>Porzana parva</i>	1	14	36
Kleine Trap	<i>Tetrax tetrax</i>	1	10	32
Griel	<i>Burhinus oediacnemus</i>	^b	60	^b
Renvogel	<i>Cursorius cursor</i>	0	1	3
Woestijnplevier	<i>Charadrius leschenaultii</i>	2	11	1
Kaspische Plevier	<i>Charadrius asiaticus</i>	1	1	0
Amerikaanse Goudplevier	<i>Pluvialis dominica</i>	0	32	1
Aziatische Goudplevier	<i>Pluvialis fulva</i>	2	33 ^a	9
Steppekievit	<i>Vanellus gregarius</i>	6	32	12
Grijze Strandloper	<i>Calidris pusilla</i>	1	8	0
Roodkeelstrandloper	<i>Calidris ruficollis</i>	1	5	0
Bairds Strandloper	<i>Calidris bairdii</i>	1	4	0
Gestreepte Strandloper	<i>Calidris melanotos</i>	^b	95	9
Blonde Ruiter	<i>Tryngites ruficollis</i>	6	50	3
Poelsnip	<i>Gallinago media</i>	2	34	^b
Grote Grijze Snip	<i>Limnodromus scolopaceus</i>	4	28	0
Grijze Snip spec	<i>Limnodromus spec</i>	1	5	1
Dunbekwulp	<i>Numenius tenuirostris</i>	0	0	9
Terekruiter	<i>Xenus cinereus</i>	3	44	1
Amerikaanse Oeverloper	<i>Actitis macularius</i>	1	1	1
Grote Geelpootruiter	<i>Tringa melanoleuca</i>	0	4 ^a	0
Kleine Geelpootruiter	<i>Tringa flavipes</i>	1	22	2
Poelruiter	<i>Tringa stagnatilis</i>	^b	109 ^a	53
Grote Franjepoot	<i>Phalaropus tricolor</i>	1	16	6
Ross' Meeuw	<i>Rhodostethia rosea</i>	1	14	1
Baltische Mantelmeeuw	<i>Larus fuscus fuscus</i>	1	13	0
Kumliens Meeuw	<i>Larus glaucoides kumlieni</i>	1	1	0
Dougalls Stern	<i>Sterna dougallii</i>	1	30	3
Kortbekzeekoet	<i>Uria lomvia</i>	0	3	5
Zwarte Zeekoet	<i>Cephus grylle</i>	^b	63	31
Kuifkoekoek	<i>Clamator glandarius</i>	4	14	7
Witte Kerkuil	<i>Tyto alba alba</i>	0	6	3
Sneeuwuil	<i>Bubo scandiacus</i>	0	9	8
Dwerguil	<i>Glaucidium passerinum</i>	1	5	0

Tabel 1 (vervolg)

soort - species		2011	1980-2010	1800-1979
Dwergooruil	<i>Otus scops</i>	1	4	5
Alpengierzwaluw	<i>Apus melba</i>	3	45	7
Groene Bijeneter	<i>Merops persicus</i>	1	3	0
Daurische Klauwier	<i>Lanius isabellinus</i>	2	8	0
Kleine Klapekster	<i>Lanius minor</i>	1	19	21
Langstaartklauwier	<i>Lanius schach</i>	1	0	0
Kalanderleeuwerik	<i>Melanocorypha calandra</i>	1	3	0
Kortteenleeuwerik	<i>Calandrella brachydactyla</i>	2	39	3
Rotszwaluw	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	0	9	0
Grauwe Fitis	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	3	52	6
Humes Bladkoning	<i>Phylloscopus humei</i>	2	36	2
Raddes Boszanger	<i>Phylloscopus schwarzi</i>	1	22	2
Bruine Boszanger	<i>Phylloscopus fuscatus</i>	9	61	1
Bergfluit	<i>Phylloscopus bonelli</i>	0	28	5
Siberische Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita tristis</i>	2	37	^b
Iberische Tjiftjaf	<i>Phylloscopus ibericus</i>	1	26	2
Baardgrasmus	<i>Sylvia cantillans</i>	1	56	5
Balkanbaardgrasmus	<i>Sylvia cantillans albirostris</i>	1	1	0
Krekelzanger	<i>Locustella fluviatilis</i>	2	52	6
Veldrietzanger	<i>Acrocephalus agricola</i>	3	28	1
Struikrietzanger	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	1	13	0
Roze Spreeuw	<i>Pastor roseus</i>	^b	93 ^a	21
Noordse Nachtegaal	<i>Luscinia luscinia</i>	2	70	7
Roodsterblauwborst	<i>Luscinia svecica svecica</i>	1	49	24
Blauwstaart	<i>Tarsiger cyanurus</i>	3	12	1
Aziatische Roodborsttapuit	<i>Saxicola maurus</i>	3	29 ^a	9
Bonte Tapuit	<i>Oenanthe pleschanka</i>	2	15 ^a	0
Woestijntapuit	<i>Oenanthe deserti</i>	3	27 ^a	1
Withalsvliegenvanger	<i>Ficedula albicollis</i>	0	10	24
Citroenkwikstaart	<i>Motacilla citreola</i>	6	28	0
Citroen- x Gele Kwikstaart	<i>Motacilla citreola x flava</i>	3	0	0
Siberische Boompieper	<i>Anthus hodgsoni</i>	3	22	0
Witstuitbarmsijs	<i>Carduelis hornemanni</i>	0	69	43
Witbandkruisbek	<i>Loxia leucoptera</i>	6	221	36
Maskergors	<i>Emberiza spodocephala</i>	1	3	0
Cirlgors	<i>Emberiza cirlus</i>	1	3	2
Grijze Gors	<i>Emberiza cia</i>	1	1	0
Bruinkeelortolaan	<i>Emberiza caesia</i>	1	1	1
Bosgors	<i>Emberiza rustica</i>	^b	68	14
Dwerggors	<i>Emberiza pusilla</i>	^b	79	27
Wilgengors	<i>Emberiza aureola</i>	0	11	3

^a Datumuitbreiding of correctie: aanvaarde gevallen betreffen zelfde individuen als eerdere aanvaarde gevallen. *Date extension or correction: concerns same individuals as previously accepted records.*

^b Gevallen van dit taxon werden in de betreffende periode niet beoordeeld. *Records of this taxon were not considered in this period.*

^c Beoordeeld in de periode 1982-1999. *Considered in the period 1982-1999.*

^d Sinds 1866. *Since 1866.*

of balg wordt bewaard, en de ontdekker en/of anderen die betrokken waren bij de vondst of determinatie worden genoemd. Met deze mate van detail kan feitelijke informatie in de toekomst altijd worden gecontroleerd. In uitzonderlijke situaties (bijvoorbeeld kwetsbare broedgevallen) kan er voor worden gekozen om locaties en waarnemers niet specifiek te noemen. Deze gegevens zijn echter wel aanwezig in het CDNA-archief en bekend bij Sovon.

Samenstelling van de CDNA

De CDNA bestaat uit acht stemmende leden. De volgende leden stemden mee voor de gevallen in het jaaroverzicht van 2011: Rob van Bemmelen, Dick Groenendijk (voorzitter), Arjan Ovaa, Willem van Rijswijk (secretaris), Roy Slaterus, Laurens Steijn, Arend Wassink en Rik Winters. Max Berlijn was als niet stemmend lid verbonden aan de commissie als archivaris. Marcel Haas heeft deze taak in 2013 van hem overgeno-

René van Rossum

Kaspische Plevier (man adult) op Texel, tweede voor Nederland, 28 april 2011. *Adult male Caspian Plover at the island of Texel, second observation in The Netherlands.*

men. De archivaris verzamelt gevallen en maakt ze klaar om in stemming te brengen. De CDNA beperkt zich tot het beoordelen van gevallen van zeldzame vogelsoorten en ondersoorten. Zeldzaam is natuurlijk een relatief begrip, waarvoor hier de definitie wordt gehanteerd dat een vogel(onder)soort gemiddeld minder dan twee maal per jaar wordt vastgesteld, gerekend over de laatste 30 jaar. Op de website van de DBA (www.dutchbirding.nl) is een lijst te vinden van alle (onder)soorten die door de CDNA worden beoordeeld. Bovendien wordt hier maandelijks de status van gevallen in roulatie bijgehouden. Voor het insturen van een waarneming kan gebruik worden gemaakt van formulieren die beschikbaar zijn op de website van de DBA of op www.waarneming.nl. Deze kunnen worden opgestuurd per e-mail (cdna@dutchbirding.nl) of per post (CDNA, Duinlustparkweg 98A, 2082 EG Santpoort-Zuid). Per 1 januari 2013 is het ook mogelijk om via de nieuwe website www.dutchavifauna.nl waarnemingen direct bij de CDNA in te dienen.

Belang van nauwkeurig documenteren

Tot de gemeenschappelijke taak van de CDNA-leden behoort het beoordelen van de feitelijke documentatie van de ingediende en door de archivaris verzamelde gevallen. De documentatie moet de doorslag geven, en kan bijvoorbeeld bestaan uit foto's, video- of geluidsopnames, veldschetsen of een uitgebreide beschrijving. Het belang van goede documentatie en een uitvoerige beschrijving is daarmee onder-

streept, want slecht gedocumenteerde gevallen, waaronder gevallen zonder beschrijving, laten zich immers nauwelijks beoordelen. Naast het uiterlijk van een vogel is het belangrijk om in de beschrijving ook voldoende aandacht te geven aan het beschrijven van de omstandigheden tijdens de waarneming. De CDNA roept daarom elke waarnemer op om zijn waarnemingen van zeldzame vogels nauwgezet te documenteren en ter beoordeling voor te leggen aan de commissie. Hierdoor ontstaat een betrouwbare dataset van waarnemingen van zeldzame vogels waaruit veranderingen en patronen te destilleren zijn. Meer informatie over de werkwijze van de CDNA is te vinden in Groenendijk *et al.* (2011).

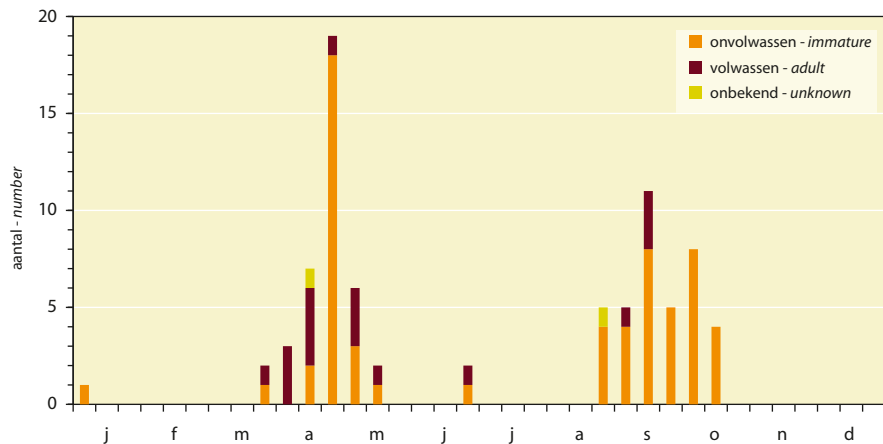
Nieuw in 2011

Het jaarverslag over 2011 behandelt 398 ingediende gevallen, waarvan er 271 (68%) wel en 127 (32%) niet werden aanvaard. Tabel 1 geeft een overzicht van alle aanvaarde individuen per behandelde (onder)soort in 2011 en in voorgaande periodes. In totaal werden in 2011 tenminste 365 vogelsoorten in Nederland vastgesteld. Dat is iets meer dan het gemiddelde van 362 soorten voor de voorgaande tien jaar. Twee soorten waren nieuw voor Nederland: Eleonora's Valk *Falco eleonora* en Langstaartklauwier *Lanius schach*.

De eerste verbleef op 17 september langs het pad naar kijkhut 'De Zeearend' in de Oostvaardersplassen FI. De vogel, een tweedejaars vogel van de donkere vorm, werd ontdekt tijdens een excursie van de Vogelwerkgroep Oost-Brabant uit België en kon gedurende een half uurtje worden bekeken en gefotografeerd terwijl de vogel actief op libellen aan het jagen was. Het nieuws van deze waarneming werd pas 's avonds bekend en veel vogelaars hebben de volgende dag naar de vogel gezocht, maar deze was onvindbaar. De Eleonora's Valk is een broedvogel van eilanden en kustgebieden van de Middellandse Zee en plaatselijk op de Canarische eilanden en de Atlantische kust van Marokko, en is een dwaalgast in Noordwest-Europa. Het is een langeafstandstrekker die vooral overwintert op Madagaskar. Noordwaartse verplaatsingen vanuit de broedgebieden zijn ook aangetoond aan de hand van gezenderde vogels (Rijmenans & Ebels 2011).

De Langstaartklauwier was aanwezig op 31 oktober vlakbij Den Helder NH en bleef de hele dag aanwezig. De vogel liet zich schitterend bekijken en ruim 300 vogelaars bezochten hem. De volgende dag werd hij niet meer teruggevonden. Deze soort komt als broedvogel voor in grote delen van Centraal-Azië, van Iran in het westen tot China in het oosten, en van het Indisch Subcontinent tot in Zuidoost-Azië. De Centraalaziatische populaties zijn trekvogels die overwinteren in de vlaktes van Zuidelijk Azië. Het ging pas om de vierde waarneming voor Europa, na gevallen in Denemarken (oktober 2007), Schotland (oktober-november 2000) en Zweden (juni 1999; van Dillen-Staal & Ebels 2012).

Figuur 1: Seizoensverdeling van de aanvaarde waarnemingen van Steppekiekendief *Circus macrourus* in het CDNA-archief, onderscheiden naar leeftijd. *Seasonal distribution of CDNA-accepted records of Pallid Harrier Circus macrourus, by age.*

Meer bijzonderheden

Het jaar 2011 kende vele bijzondere waarnemingen en het voert te ver om deze allemaal te noemen. Een aantal waarnemingen viel echter extra op. De derde Amerikaanse Oeverloper *Actitis macularius* voor Nederland verbleef op 30 en 31 juli in het natuurontwikkelingsgebied de Hogerwaardpolder op de grens van Noord-Brabant en Zeeland. De Amerikaanse Oeverloper is een regelmatige dwaalgast in Noordwest-Europa en de relatieve zeldzaamheid in Nederland is daarom opmerkelijk. In Groot-Brittannië bijvoorbeeld zijn tot en met 2009 niet minder dan 164 waarnemingen aanvaard (Krijnen *et al.* 2011). Een andere steltloper die niet onvermeld mag blijven is het adulte mannetje Kaspische Plevier *Charadrius asiaticus* dat van 26 tot en met 28 april op Texel verbleef, het tweede geval voor Nederland. Het eerste geval betrof een eerstejaars vogel eveneens op Texel in oktober 2009. De afstand tussen beide locaties is hemelsbreed een ruime tien kilometer en het is denkbaar dat beide waarnemingen hetzelfde individu betreffen, maar specifieke aanwijzingen hiervoor zijn er niet (Ebels & de Jong 2011).

Een opvallend fenomeen in 2011 was het aantal zeer zeldzame gorzen dat gedurende het voorjaar werd vastgesteld. Zo was er een vangst van een Maskergors *Emberiza spodocephala* in het Zwanenwater NH op 7 en opnieuw op 9 mei. Het betrof het vierde geval voor Nederland en het eerste geval in het voorjaar (van Ee & Spannenburg 2011). Verder was een twitchbaar vrouwtje Cirlgors *E. cirlos* aanwezig op 4 mei bij Westkapelle Z, het zesde geval voor Nederland en het eerste vrouwtje (Luiten 2011). Een eerste zomerkleed mannetje Grijsze Gors *E. cia* was op 3 april aanwezig op Schiermonnikoog Fr en was de tweede voor Nederland na een eerder geval in mei 2004 op Rottumerplaat Gr (Kers & Ebels 2011). Met het verblijf van een mannetje Bruinkeelortolaan *E. caesia* op Rottumerplaat Gr van 13 tot en met 16 mei werd een kwartet bijzondere gorzen volgemaakt.

Verder bleek 2011 een goed jaar voor Steppekievit *Vanelus gregarius*, Blonde Ruiters *Tryngites ruficollis*, Citroenkwikstaart *Motacilla citreola* (waaronder een gemengd broedgeval met Gele Kwikstaart *M. flava*; Draaijer & Slaterus 2012) en Witbandkruisbek *Loxia leucoptera* (als uitvloeisel van de omvangrijke invasie in Scandinavië) met ieder zes aanvaar-

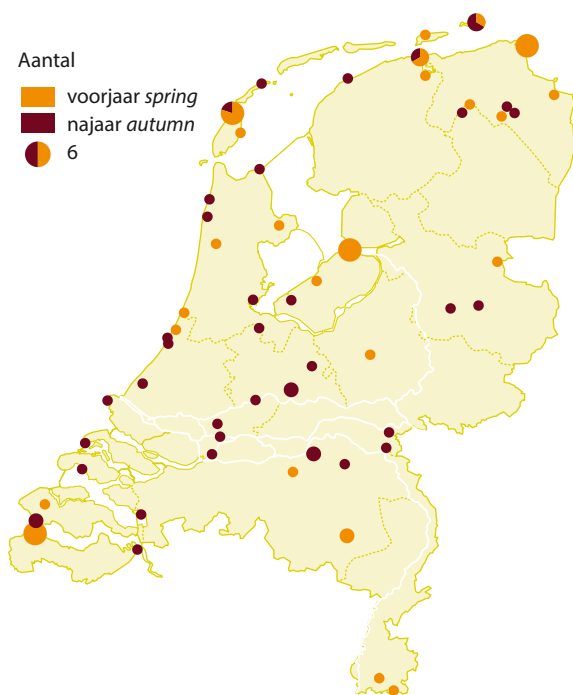
de individuen, Bruine Boszanger *Phylloscopus fuscatus* met negen individuen, Slangenarend *Circaetus gallicus* met 15 individuen en Steppekiekendief *Circus macrourus* met maar liefst 29 individuen (tabel 1).

SOVON SOORTEN

De Nederlandse avifauna verandert. Zeldzame soorten worden vaker waargenomen, soms zelfs zo vaak dat ze niet meer voldoen aan het hierboven vermelde zeldzaamheidscriterium en dus niet langer worden beoordeeld door de CDNA. Per 1 januari 2012 gaat het om vier soorten. Dit zijn Slangenarend, Steppekiekendief, Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* en Bruine Boszanger. Deze soorten komen daarmee automatisch terecht in het Bijzondere Soorten Project van Sovon. In deze bijdrage wordt het voorkomen in Nederland van Steppekiekendief en Bruine Boszanger wat uitgebreider behandeld aan de hand van de tot en met 2011 aanvaarde gevallen in de CDNA-database. In het volgende nummer van Sovon-nieuws zullen Slangenarend en Noordse Nachtegaal uitgebreider aandacht krijgen.

Steppekiekendief

Steppekiekendieven broeden vooral op de steppen van Rusland, Kazachstan en het noordwesten van China, en overwinteren in Afrika en het Indische subcontinent. De totale populatie wordt geschat op 9000 tot 15000 paren waarbij de populatie in Europa tussen 1970 en 2000 met minstens 30% zou zijn gedaald (Birdlife International 2013a). Meer dan 100 jaar is de Steppekiekendief een uiterst zeldzame verschijning geweest in Nederland (tabel 1). Eind vorige eeuw begon daar verandering in te komen. Langzaam maar zeker werden er meer vogels gezien, vrijwel uitsluitend op doortrek in voor- en najaar. De herkenning van de Steppekiekendief kent twee kanten. De (bijna) volwassen mannetjes zijn nauwelijks met een andere soort zijn te verwarren, maar daar staat tegenover dat juveniele en tweede kalenderjaar vogels en vooral adulte vrouwtjes juist bijzonder lastig te herkennen zijn. Een gedegen beschrijving van zulke exemplaren, bij voorkeur ondersteund door goede foto's, is nodig

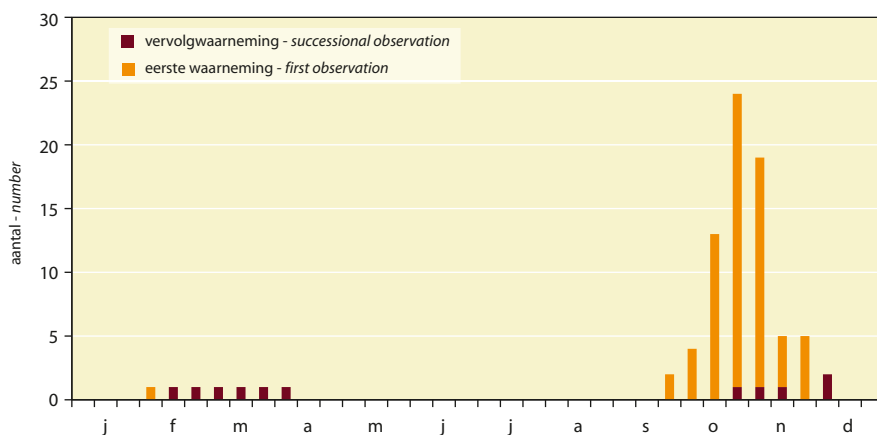
Figuur 2: Geografische verdeling van de aanvaarde waarnemingen van Steppekiekendief *Circus macrourus* in het CDNA-archief, onderscheiden naar seizoen. *Geographical distribution of CDNA-accepted records of Pallid Harrier Circus macrourus, by season.*

Figuur 4: Geografische verdeling van de aanvaarde waarnemingen van Bruine Boszanger *Phylloscopus fuscatus* in het CDNA-archief, onderscheiden naar seizoen. *Geographical distribution of CDNA-accepted records of Dusky Warbler Phylloscopus fuscatus by season.*

om zeker te kunnen zijn van de determinatie. Het merendeel van de waarnemingen had betrekking op langsvliegende of kort pleisterende vogels en laat een duidelijk seizoenspatroon zien (figuur 1). De doortrek begint vrij vroeg, zowel in voor- als najaar. De eerste vogels worden eind maart opgemerkt, met een piek in april en uitloop in mei, waarbij doorgaans eerst de adulte mannetjes worden gezien en later in het voorjaar vrouwtjes en eerste zomerkleed vogels. De eerste juveniele vogels duiken al weer eind augustus op, met de meeste waarnemingen in september en een uitloop in oktober. Winter- en zomerwaarnemingen zijn uitzonderlijk

(figuur 1). De meeste vogels werden opgemerkt op de tegenwoordig talrijk bemande trektelposten, waarbij vooral het grote aandeel vogels op bekende voorjaartelposten opvallend is (figuur 2). De verschillen tussen jaren zijn groot. Sinds 2000 worden doorgaans 2-8 vogels per jaar gemeld, maar in het najaar van 2011 trad een influx op die het totaal aantal aanvaarde vogels voor dat jaar (tot nu toe) op niet minder dan 29 bracht. De toename in Nederland zal deels terug te voeren zijn op verbeterde veldkennis en ervaring met de soort, maar staat niet op zichzelf. Ook elders in Europa zijn de waargenomen aantallen sterk toegenomen. Zo werden

Figuur 3: Seizoensverdeling van de aanvaarde waarnemingen van Bruine Boszanger *Phylloscopus fuscatus* in het CDNA-archief, onderscheiden naar waarnemingsdatum. *Seasonal distribution of CDNA-accepted records of Dusky Warbler Phylloscopus fuscatus.*

in het najaar van 2011 ook recordaantallen gezien in Groot-Brittannië, Denemarken en Zweden (van den Berg & Haas 2011). Verder broedt de soort de laatste jaren regelmatig in Finland, waar het voorheen een incidentele broedvogel was. Harde gegevens ontbreken, maar onder vogelaars wordt gespeculeerd dat de teloorgang van de kolchozen (collectieve boerderijen) in de voormalige Sovjetunie bijgedragen heeft aan het huidige succes van de soort. Na het verlaten van deze kolchozen ontstaan uitgestrekte braakliggende terreinen waar de Steppekiekendief zich thuis voelt.

Bruine Boszanger

De Bruine Boszanger, waarvan de dichtstbijzijnde broedgebieden ruim 5000 km naar het oosten in Centraal-Siberië liggen (zie bijvoorbeeld Birdlife International 2013b), is een soort die tot de eeuwwisseling als zeer zeldzaam te boek stond (tabel 1). Met tien aanvaarde gevallen in de topjaren 2003 en 2007 en negen in 2011 is dat niet meer te handhaven. Duidelijk is dat het gemiddelde aantal waarnemingen per jaar is toegenomen. Deze trend geldt voor veel dwaalgasten uit Siberië en correleert met een toegenomen waarnemerskorps en met veranderingen in het klimaat (Jiguet & Barbet-Massin 2012). Op een enkele overwintenaar na zijn alle vogels waargenomen in het najaar (figuur 3). De eerste worden gezien vanaf begin oktober, met een duidelijke piek aan het eind van die maand en uitloop naar november. De laatste waarnemingen stammen uit december en betreffen mogelijk vooral vogels die in Europa proberen te overwinteren (figuur 3). Op een enkele waarneming na zijn alle vogels waargenomen in de kustprovincies, en de overgrote meerderheid zelfs binnen enkele kilometers van de kust (figuur 4).

Dick Groenendijk, Doorneberglaan 287, 1974 NK IJmuiden

Arjan Ovaa, In de Molt 112, 6269 EJ Margraten

Rik Winters, Aquamarijnstraat 60, 9743 RB Groningen

CDNA, Duinlustparkweg 98A, 2082 EG Santpoort-Zuid; cdna@dutchbirding.nl

DANKWOORD

Max Berlijn wordt bedankt voor zijn gewaardeerde inzet om alle gevallen te archiveren en in roulatie te brengen. Arjan Boele en Erik van Winden (beide van Sovon) waren behulpzaam bij de analyse van de gegevens en het samenstellen van de figuren.

LITERATUUR

- BirdLife International 2013a. Species factsheet: *Circus macrourus*. Gedownload van <http://www.birdlife.org> on 10/03/2013.
- BirdLife International 2013b. Species factsheet: *Phylloscopus fuscatus*. Gedownload van <http://www.birdlife.org> on 10/03/2013.
- van den Berg A.B. & M. Haas 2011. WP reports (August- mid-September 2011). Dutch Birding 33: 330-345.
- van Dillen-Staal J. & E.B. Ebels 2012. Langstaartklauwier bij Den Helder in oktober 2011. Dutch Birding 34: 305-309.
- Draaijer L. & R. Slaterus 2012. Gemengd broedgeval van Citroenkwikstaart en Gele Kwikstaart bij Zeewolde in 2011. Dutch Birding 34: 85-90.
- Ebels E.B. & K. de Jong 2011. Kaspische Plevier op Texel in april 2011. Dutch Birding 33: 197-199.
- van Ee K. & P. Spannenburg 2011. Maskergors in Zwanenwater. Dutch Birding 33: 220-221.
- Groenendijk D., A. Ovaa, M. Berlijn & CDNA 2011b. Zeldzame vogels in Nederland in 2010. Limosa 84: 165-169.
- Jiguet F. & M. Barbet-Massin 2012. Climate change and rates of vagrancy of Siberian bird species to Europe. Ibis 155: 194-198.
- Kers B. & E.B. Ebels 2011. Grijze Gors op Schiermonnikoog in april 2011. Dutch Birding 33: 188-193.
- Krijnen M., J. Simons & E.B. Ebels 2011. Amerikaanse Oeverloper in Hoerwaardpolder in juli 2011. Dutch Birding 33: 312-315.
- Luiten T. 2011. Cirlgors bij Westkapelle. Dutch Birding 33: 219-220.
- Ovaa A., D. Groenendijk, M. Berlijn & CDNA 2011. Rare birds in the Netherlands in 2011. Dutch Birding 34: 349-377.
- Rijmenans G. & E.B. Ebels 2011. Eleonora's Valk in Oostvaardersplassen in september 2011. Dutch Birding 33: 377-381.

Rare Birds in The Netherlands in 2011

This contribution is a summary of the annual report of the Dutch rarities committee (CDNA) over the year 2011, published in *Dutch Birding* (Ovaa *et al.* 2012). In 2011, two new species were added to the Dutch avifaunal list: Eleonora's Falcon *Falco eleonora* and Long-tailed Shrike *Lanius schach*. Other notable species recorded in 2011 were Spotted Sandpiper *Actitis macularia* (3rd record), Caspian Plover *Charadrius asiaticus* (2nd record), and a scattering of rare buntings including

Masked *Emberiza spodocephala*, Cirl *E. cirlus*, Rock *E. cia* and Cretschmar's Bunting *E. caesia*. For two of the four species that are removed from the list of species of which the CDNA reviews records because they have become too regular, Pallid Harrier *Circus macrourus* and Dusky Warbler *Phylloscopus fuscatus*, a summary of the records hitherto accepted is provided.